

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

....

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA 1 (P1)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2010

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 70

Memorandamo ona o na le maqephe a 6.

KAROLO YA A: TEKOKUTLWISISO

POTSO YA 1

TEMA YA 1

1.1	Ha a ne a le dilemo tse leshome le metso e tsheletseng ✓			
1.2	Yeo pere ya yona e neng e tla be e le lehala letsatsing leo la mojaho ✓			
1.3	Mekgerane ✓			
1.4	Phetelets	so v	(1)	
1.5	Α.	Genevieve e bile mosadi wa pele ho fumana dikrii ho tswa SA Jockey Academy ✓	(0)	
	B.	A boela ya e ba mosadi wa pele ho ba joki ya porofeshenale ✓	(2)	
1.6	Empa taba ya hae ya boholwa ke dintja. 🗸 🗸			
1.7	Ka dinako tsohle o ne a lokela ho dula a le maemong a hodimo, ka sepheo sa ho tiisetsa banna hore o na le bokgoni. 🗸 🗸			
1.8	E batla motho ya nang le lerato, maikemisetso le boitelo bo boholo. 🗸 🗸			
1.9	Ke tiisetso ya setsebi sa maro a hodisang mmele hore le ha a se a hodile, boima ba hae bo ke ke ba feta dikilokgeramo tse 50. ✓ ✓			
1.10	Genevieve o holetse sebakeng (lapeng) seo ho neng ho ruilwe dipere, mme batswadi ba hae ka bobedi le bona ba ne ba tswa hona mofuteng ona wa tikoloho. Ka lebaka leo le yena a hodiswa ka lona lerato leo dipereng le ho beiseng ka tsona.			
1.11	Kgetholo ho ya ka bong (monna/mosadi), hobane ha a ne a amohelwa akhademing, o ile a hloka bodulo kaha e ne e le ba banna feela. ✓ ✓ ✓			

TEMA YA 2

Batho ba ratang ho hlokomela meriri ya bona. ✓	(1)
Setaele sa ka. Tsela ya ka. ✓	(1)
Sepheo ke ho hohela bareki mofuteng ona wa sehlahiswa. 🗸 🗸	(2)
Ke ho nolofatsa ✓ le ho ntjhafatsa moriri o lohuweng. ✓	(2)
Se ka letsohong le letona ke senyanyatsi ✓ athe se ka ho le letshehadi ke setlolo. ✓	(2)
Ke ho bontsha bareki seo sehlahiswa sena se ka se etsang meriring ya bona e lohuweng. Ka hoo setshwantsho seo se matlafatsa kgohedi sehlahisweng sena. ✓ ✓	(2)
	Setaele sa ka. Tsela ya ka. Sepheo ke ho hohela bareki mofuteng ona wa sehlahiswa. Ke ho nolofatsa le ho ntjhafatsa moriri o lohuweng. Se ka letsohong le letona ke senyanyatsi athe se ka ho le letshehadi ke setlolo. Ke ho bontsha bareki seo sehlahiswa sena se ka se etsang meriring ya bona e lohuweng. Ka hoo setshwantsho seo se matlafatsa kgohedi sehlahisweng

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

30

Mehopolo e lebelletsweng

Ho bonahala nako e se e ile Malekupa a sa bonahale ho kgutla. $\sqrt{}$ Malekupa o tsamaile hoseng a kgenne hoo Lesedi a hopolang hore o ngadile. $\sqrt{}$ Lesedi o ferekanngwa ke sena, mme o a rabaraba. $\sqrt{}$ O ipotsaka dipotso di hana ho fela. $\sqrt{}$ Ha a kena ka tlong o qetella a thubile dijana ke ho dubakana hona. $\sqrt{}$ Kgabareng o utlwa modumo wa koloi e fihlang e ema, mme e theola Malekupa yaba o sehwa ke letswalo. $\sqrt{}$ A tlelwa ke mohopolo wa ho ya mo nkisa mokotla empa a phakisa ho o nyahlatsa. $\sqrt{}$

(Palo ya mantswe= 90)

Kabo ya matshwao: 1. Matshwao a dintlha tse supileng (7)

2. Tshebediso ya puo (3)

Kotlo bakeng sa diphoso:

- Kgutsufatso e telele, e fetang ka mantswe a 5, se tswele pele ho tshwauwa ho hang;
- Kgutsufatso e kgutshwane empa e fupere dintlha tse hlokehang e tshwauwe, mme mohlahlobuwa a se nehwe kotlo;
- Tshebediso ya puo e nang le diphoso (tshebediso e fosahetseng ya puo, ya mopeleto le ya matshwao puo) ho fokotswe matshwao ka tsela ena:

diphoso tse 0-4 > ho se nkuwe matshwao diphoso tse 5-10 > ho fokotswe letshwao le 1. diphoso tse 11-15 > ho fokotswe matshwao a 2 diphoso tse 16 le ho feta > ho fokotswe matshwao a 3.

- Bakeng sa ho qotsa le ho sebedisa **dipolelo tse feletseng** jwalo ka ha di le jwalo ho tswa temeng, mohlahlobuwa a fokoletswe matswaong ohle a a fumaneng ka tsela ena:

dipolelo tse 0-3 > ho se nkuwe matshwao dipolelo tse 4-5 > ho fokotswe letshwao le 1 dipolelo tse 6-7 > ho fokotswe matshwao a 2.

- Ho fokotswe letshwao le 1 matshwaong ohle ao mohlahlobuwa a a fumaneng (dintlheng tse supileng le puo) bakeng sa ha a sa bontsha palo ya mantswe kapa ha palo ya mantswe e fosahetse.

ELA HLOKO: Mohlahlobuwa a se ngole dikgutsufatso tsa mantswe ntle le haeba dikgutsufatso tseo di ne di hlahisitswe temeng. Maemong a jwalo, kgutsufatso e balwe jwalo ka lentswe le feletseng.

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: THUTAPUO LE TSHEBEDISO YA PUO

POTSO YA 3

3.1	3.1.1	haholo √	(1)	
	3.1.2	hangata √	(1)	
3.2	3.2.1	hakgutshwane $\sqrt{\ }$ > Lethoko o buile hakgutshwane feela le Sebolelo ka taba eno. $\sqrt{\ }$	(2)	
	3.2.2	dumetseng $\sqrt{>}$ Ho ne ho se batswadi ba dumetseng hore bana ba ye sekolong ka nako eo ya bosiu. $\sqrt{}$	(2)	
3.3	bomalomafodisa $\lor$ > Bomalomafodisa ba fumaneha ka mefuta e fapaneng setjhabeng se seng le se seng. $\lor$			
3.4	3.4.1	Malomafodisa o ne a sa reriswa ke Lethoko ka ditaba tsa ho ithuta ha bana dihoreng tseo tsa bosiu. $\sqrt{\!\!\!\!/}$	(2)	
	3.4.2	Bana $\it ba$ tlameha ho qobellwa ke Lethoko ho tla bala dihoreng tseo tsa bosiu. $\it $	(2)	
3.5	3.5.1	kaha > Kaha batswadi ba ne ba le siyo, kopano eo ha e a ka ya tshwarwa letsatsing leo. $\sqrt{}$	(2)	
	3.5.2	athe > Malomafodisa o ne arabela eng $\it athe$ ha ho buuwe le yena. $\sqrt{}$	(2)	
3.6	3.6.1	Lethoko o ne a sa sitwe ho utlwisisa hore na ke ka lebaka la eng ha a fumana bothata. $\sqrt{}$	(2)	
	3.6.2	Selemong seo Lethoko a se ke a se $betsa$ ka thata ho ntlafatsa masingwana a sekolo. $\sqrt{}$	(2)	
3.7	3.7.1	Lethoko o ne a tadimane le taba $\underline{\textbf{\textit{e} thata}}$ e le ka nnete. $\checkmark$	(1)	
	3.7.2	Lethoko o ile a arolelana ditaba tsena <u>tse bohloko</u> le Sebolelo, mohatsae. $\checkmark$	(1)	
3.8	3.8.1	yena √	(1)	
	3.8.2	wona √	(1)	
3.9	3.9.1	Lethoko le Sebolelo <i>ba dutse</i> fatshe ho rarolla bothata boo. $\sqrt{}$	(1)	
	3.9.2	Ke <i>belaetse</i> ke boitshwaro boo ba batswadi. √	(1)	
3.10		o ja bona boo bo bosootho. $\sqrt{}$	(2)	
0.10	Da rata no ja vona voo vo voodino. Tr			

3.11 Ha a se a le moo, a lemoha hore ntho ya hae e ntsho ha ho seo a ka se buang. $\sqrt{\sqrt{}}$ (2)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 30

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 70